

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 309/2019-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. januára 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Katarínou Turanskou, Štúrovo námestie 10520/13B, Martin, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Em 2/2015 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Em 2/2015 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Martin p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Em 2/2015 konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDACTED] p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré mu j e Okresný súd Martin p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. ■■■■■ priznáva úhradu trov konania v sume 415,51 € (slovom štyristopäťnásť eur a päťdesiatjeden centov), ktorú je Okresný súd Martin p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Kataríny Turanskej, Štúrovo námestie 10520/13B, Martin, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 30. októbra 2019 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť ■■■■■, ■■■■■ ■■■■■, ■■■■■ (ďalej len „sťažovateľ“), podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Em 2/2015 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že rozsudkom okresného súdu sp. zn. 19 P 88/2015 z 22. apríla 2015 súd schválil dohodu rodičov o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas do rozvodu manželstva, a to tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletými deťmi každý nepárny týždeň v kalendárnom mesiaci v sobotu od 8.00 h do 19.00 h a v nedeľu od 9.00 h do 17.00 h a každý utorok a štvrtok v kalendárnom mesiaci od 15.30 h do 19.00 h a zaviazal ho prispievať na výživu maloletého ■■■■■ výživným vo výške 150 € mesačne a na maloletú ■■■■■ vo výške 150 € mesačne od 1. apríla 2015 vždy do 25-teho dňa v mesiaci vopred k rukám matky. Predmetný rozsudok nadobudol právoplatnosť 5. mája 2015 a vykonateľnosť 26. mája 2015.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, že napriek súdom schválenej rodičovskej dohode mu je dlhodobo bránené v stretávaní s maloletými deťmi. Matka opakovane nerešpektuje a neumožňuje styk s deťmi v stanovenom čase, a to bez objektívnych dôvodov.

Z tohto dôvodu bol sťažovateľ nútený podať 25. novembra 2015 návrh na výkon rozhodnutia, ktorý je na okresnom súde vedený pod sp. zn. 16 Em 2/2015.

4. Sťažovateľ namieta, že „v rámci výkonu rozhodnutia, ktorý trvá takmer 4 roky, boli vykonané len nasledovné úkony súdu: matka bola vyzvaná podľa § 272 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, aby oznámila z akého dôvodu nerešpektuje právoplatné a vykonateľné rozhodnutie. Následne po opakovaných urgenciách zo strany sťažovateľa bolo vydané uznesenie, ktorým bol nariadený výkon zo dňa 22.09.2017. Uvedený výkon bol nariadený až po takmer 2 rokoch od podania návrhu. Následne sa takmer ďalší rok nerobili žiadne úkony súdu až dňa 29.03.2018 bolo vydané uznesenie, ktorým bola rodičom uložená povinnosť zúčastniť sa mediácie. O uvedenom marení vykonateľného rozhodnutia sťažovateľ opakovane informoval aj kolízneho opatrovníka - Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Martine. Kolízny opatrovník mu odporučil informovať o súčasnom stave Okresný súd v Martine a požiadať o konanie vo výkone rozhodnutia. Z tohto dôvodu sťažovateľ aj opakovane žiadal o urgenciu, aby sa pokračovalo vo výkone rozhodnutia. Posledne sme o pokračovanie vo výkone rozhodnutia žiadali listom zo dňa 08.11.2018. K ďalšiemu pokračovaniu vo výkone nedošlo, aj napriek podanej urgencie a neúspešnosti mediácie.“

5. Sťažovateľ zastáva názor, že buď nečinnosť alebo neefektívna činnosť okresného súdu je príčinou neúmernej dĺžky napadnutého konania. Zdôrazňuje, že on sám svojím správaním jednoznačne prispel k eliminácii možných prierahov z jeho strany, keďže v konaní predložil všetky relevantné dôkazy, argumenty, doklady, ktoré mohli súdu pomôcť urýchliť fázu dokazovania, a na rozdiel od matky maloletých bol vždy naklonený akejkoľvek forme dohody.

6. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie ním označených práv (bod 1) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Em 2/2015, prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prierahov, priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia na účet jeho právnej zástupkyne.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

7. Na základe výzvy ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila predsedníčka okresného súdu, ktorá vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr 774/19 z 13. novembra 2019 uviedla, že zodpovedanie otázky, či došlo k zbytočným priet'ahom, a tým k porušeniu práv sťažovateľa na spravodlivý a rýchly proces, ponecháva na rozhodnutie ústavného súdu.

Súčasť jej podania tvorilo aj vyjadrenie v napadnutom konaní konajúcej zákonnej sudkyne JUDr. Miroslavy Korbašovej, ktorá po uvedení chronológie vo veci vykonaných úkonov uviedla, že po pridelení veci na základe dodatku č. 7 k rozvrhu práce na rok 2018 bola do jej senátu pridelená rovnako aj vec rozvodu sťažovateľa vedená pod sp. zn. 19 P 89/2015. Vo veci rozvodu boli nariad'ované pojednávania a na týchto pojednávaniach sa súd pokúšal aj o zisťovanie a odstránenie príčin nerealizácie styku sťažovateľa s maloletými deťmi, čo je účelom konania o výkon rozhodnutia. Pojednávanie sa uskutočnilo 5. februára 2019 a na pojednávaní 11. marca 2019 bol vyhlásený rozsudok vo veci samej. Z hľadiska hospodárnosti konania teda nebolo podľa názoru zákonnej sudkyne potrebné nariad'ovať duplicitne pojednávania vo veci výkonu rozhodnutia a aj vo veci rozvodu sťažovateľa a povinnej. Uvedený postup zákonná sudkyňa zvolila najmä s ohľadom na to, že konanie o rozvod manželstva je vedené v tom istom senáte, takže jej sú informácie z tohto konania známe. S ohľadom na vykonané dokazovanie bol styk sťažovateľa s maloletými deťmi upravený za asistencie psychológa Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie Žilina a sťažovateľovi a povinnej bolo uložené výchovné opatrenie v podobe povinnosti podrobiť sa poradenstvu v Centre pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie Žilina v počte pätnástich stretnutí podľa pokynov psychológa pracujúceho v tomto centre. V rámci rozvodového konania sa teda súd zameral aj na mediačnú fázu exekučného konania vzhľadom na skutočnosti uvedené v uznesení Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 CoE 55/2017 zo 14. decembra 2017, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu o nariadení výkonu rozhodnutia. Po uskutočnených stretnutiach sťažovateľa, povinnej a maloletých detí z vyjadrenia Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie vyplýva, že sú naplánované ďalšie

stretnutia, ale aj to, že s účastníkmi sa pracuje náročne. Podľa názoru vo veci konajúcej sudkyne „*Jednoznačne nie je možné prijať záver, že v predmetnej veci súd nevykonáva úkony smerujúce k obnoveniu styku otca s maloletými deťmi.*“.

8. K vyjadreniu okresného súdu zaujal stanovisko z 26. novembra 2019 prostredníctvom svojej právnej zástupkyne aj sťažovateľ, ktorý v ňom uviedol, že návrh na výkon rozhodnutia zo strany sťažovateľa bol podaný na okresnom súde v novembri 2015 a teraz je november 2019. Ďalej uviedol, že *«Je pravdou, že sa viedlo súčasne aj konanie o rozvod manželstva, ale aj toto bolo v časti rozvodu právoplatne skončené až v júli 2019. Rovnako je pravdou, že zrejme „na škodu“ celej veci sa stalo aj to, že najskôr bolo konanie pridelené sudkyňi JUDr. M. Braškovej, ktorá však neuskutočnila žiadne pojednávanie, nakoľko bola PN. Následne bola vec pridelená sudkyňi Mgr. H. Marčekovej, ktorá však odišla do dôchodku. V júni 2017, čo je teda viac ako sedemnást' mesiacov od podania návrhu bola vec pridelená v poradí tretej sudkyňi JUDr. M. Korbašovej. Medzi tým sme súd opakovane urgovali, žiadali, informovali o tom, aký je stav, že sa otec s deťmi nestretáva a podobne. V roku 2017, v decembri bola vec pridelená 4-mu sudcovi Mgr. P. Majcherovi, ktorý síce nariadil povinnej a oprávnenému mediačné konanie, avšak ani toto neprinieslo reálny výsledok pre otca ako oprávneného v tejto veci. Následne v auguste 2018 bola vec pridelená opäť JUDr. M. Korbašovej.»*

Sťažovateľ poukazuje na to, že aj vplyvom dlhotrvajúceho a podľa jeho názoru vlečúceho sa sporu o výkon rozhodnutia, ako aj o rozvod manželstva „prišiel“ o deti. Ako vyplýva aj zo záverov znalcov vyjadrených v znaleckých posudkoch vypracovaných v konaní o rozvod manželstva alebo v trestnom konaní, čas zohral podstatnú rolu. Sťažovateľ poukazuje na jednotlivé vyjadrenia znalcov, z ktorých vyplýva, že matka negatívne kontaminuje deti v postoji k nemu, čo sa následne prejavuje v odmietavom správaní detí voči sťažovateľovi.

Sťažovateľ ďalej uvádza, že aj stretnutia v Centre pedagogicko-psychologického poradenstva závisia od vôle matky, či je ochotná sama prísť a či prinesie aj deti, čo sa nie vždy stalo.

Ďalej poukazuje na situáciu, keď sa matka nemohla o deti postarať a keď sa o deti postaral po dobu niekoľkých dní bez akýchkoľvek problémov on sám.

Zdôraznil, že matka odmietla mediačné konanie, poradenstvo u psychológa [REDAKOVANÉ], rovnako aj všetky ponuky zo strany úradu práce. Na väčšinu z týchto inštitúcií, orgánov, resp. priamo pracovníkov boli zo strany matky vždy podané sťažnosti. Sťažovateľ a matka maloletých boli v pláne na zaradenie do projektu [REDAKOVANÉ], boli oslovení telefonicky, no zatiaľ, čo sťažovateľ súhlasil, matka to odmietla. Poukazuje na vyjadrenie kolíznej opatrovníčky, ktorá na pojednávaní v konaní o rozvod 11. marca 2019 uviedla, že *„vyčerpali všetky možnosti, boli vykonané pohovory na úrade práce, u vedúcej oddelenia, ponúkali sedenia u akreditovaného subjektu, spoluprácu s referátom úradu práce, párové konzultácie, všetko bolo zo strany matky odmietnuté“*.

Vzhľadom na uvedené dôvody sťažovateľ zotrval na názore, že k prietahom v napadnutom konaní dochádza, tieto trvajú a následky sú nenapraviteľné.

9. Vzhľadom na vyjadrenie sťažovateľa z 26. novembra 2019, ako aj predsedníčky okresného súdu z 13. novembra 2019, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Obsah súdneho spisu v napadnutom konaní

10. Z obsahu predloženého spisu okresného súdu sp. zn. 16 Em 2/2015 ústavný súd zistil pre posúdenie ústavnej sťažnosti vykonanie týchto relevantných procesných úkonov:

- 25. novembra 2015 – návrh sťažovateľa na výkon rozhodnutia,
- 27. novembra 2015 – uznesenie o ustanovení kolízneho opatrovníka maloletým,
- 27. novembra 2015 – výzva povinnej na dodržiavanie rozhodnutia, ktorým bol upravený styk sťažovateľa s maloletými deťmi a na vysvetlenie dôvodov nerealizácie styku,
- 7. januára 2016 – vyjadrenie povinnej,
- 26. apríla 2016 – vec na základe dodatku č. 3 k rozvrhu práce na rok 2016 pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi Mgr. Eve Marčekovej,
- 21. februára 2017 – urgencia výkonu rozhodnutia zo strany sťažovateľa,

- 27. júna 2017 – vec na základe dodatku č. 6 k rozvrhu práce na rok 2017 pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. Miroslave Korbašovej,
- 4. júla 2017 – urgencia výkonu rozhodnutia zo strany sťažovateľa,
- 22. septembra 2017 – uznesenie č. k. 16 Em 2/2015-46 o nariadení výkonu rozhodnutia,
- 9. októbra 2017 – odvolanie povinnej proti uzneseniu č. k. 16 Em 2/2015-46,
- 24. októbra 2017 – výzva sťažovateľovi a kolíznemu opatrovníkovi na vyjadrenie sa k odvolaniu povinnej,
- 4. decembra 2017 – spis predložený na rozhodnutie o odvolaní povinnej krajskému súdu,
- 14. decembra 2017 – uznesenie krajského súdu sp. zn. 6 CoE 55/2017, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu o nariadení výkonu rozhodnutia,
- 5. decembra 2017 – vec na základe dodatku č. 10 k rozvrhu práce na rok 2017 pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudcovi Mgr. Petrovi Majcherovi,
- 16. januára 2018 – spis vrátený krajským súdom okresnému súdu,
- 29. marca 2018 – uznesenie o uložení povinnosti sťažovateľovi a povinnej zúčastniť sa mediácie u mediátorky PhDr. Andrey Gábrišovej,
- 6. mája 2018 – súdu doručená zápisnica o predmediačnej príprave z 26. marca 2018,
- 11. mája 2018 – žiadosť súdu o informácie k skutočnostiam uvádzaným povinnou, adresovaná kolíznemu opatrovníkovi,
- 31. mája 2018 – súdu doručená zápisnica o predmediačnej príprave z 26. marca 2018 a 16. mája 2018,
- 7. augusta 2018 – vec na základe dodatku č. 7 k rozvrhu práce na rok 2018 pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. Miroslave Korbašovej,
- 5. septembra 2018 – súdu doručená záverečná správa z predmediačného poradenstva z 13. augusta 2018,
- 8. novembra 2018 – súdu doručená urgencia výkonu rozhodnutia zo strany sťažovateľa,
- 8. novembra 2019 – uznesenie, ktorým súd odložil výkon rozhodnutia do právoplatného skončenia konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 19 P 89/2015.

IV.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

14. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

15. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

16. Táto povinnosť súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana

ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. V súčasnosti od 1. júla 2016 táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 12 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CMP“), ktorý určuje, že súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného mimosporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

17. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri poskytovaní ochrany práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv, ktorého obsahové komponenty sú v zásade identické s obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, uplatňuje kritérium významu veci z pohľadu sťažovateľa a v tejto súvislosti diferencuje posudzovanie primeranosti plynulosti konania do troch skupín; ide o konania vyžadujúce primeranú rýchlosť, osobitnú rýchlosť alebo výnimočnú rýchlosť (m. m. III. ÚS 254/2015, III. ÚS 181/2011).

18. Ak ide o konania týkajúce sa rodičovských práv, ESLP požaduje od vnútroštátnych súdnych orgánov výnimočnú rýchlosť konania (m. m. I. ÚS 304/2011). Aj ústavný súd pri posudzovaní konania sťažovateľa vychádzal z kritéria výnimočnej rýchlosti požadovanej v prípadoch konaní o rodičovských právach, medzi ktoré nepochybne patrí aj konanie o výkon rozhodnutia vo veci výchovy maloletých detí.

19. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti hodnotil a prisúdil význam plynutia lehoty vo vývoji dieťaťa z hľadiska budovania citových väzieb k osobám, v ktorých výchove a starostlivosti sa nachádza, ako aj k osobám, s ktorými je alebo nie je v pravidelnom kontakte (pozri II. ÚS 35/01). Judikatúra ústavného súdu tak zdôrazňuje špecifickú povahu konaní týkajúcich sa rodičovských práv vyžadujúcich si prístup s osobitnou starostlivosťou. Špecifickému charakteru konania o výkon rozhodnutia o výchove maloletých detí korešponduje aj osobitý účel základného práva na prerokovanie

veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorým je v danom prípade pružnosť konania garantujúca promptnosť donucovacej moci štátu zabezpečujúcej vynútenie plnenia povinností vyplývajúcich zo súdnych rozhodnutí o výchove maloletých detí a o úprave styku s nimi (m. m. III. ÚS 254/2015).

20. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho a postup samotného súdu). V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií ústavný súd posudzoval aj sťažnosť sťažovateľa.

V.

Posúdenie veci ústavným súdom

21. Predmetom napadnutého konania okresného súdu je zabezpečenie výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých podľa § 370 a nasl. CMP, a to realizácia práva sťažovateľa na styk s jeho maloletými deťmi. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o nariadenie výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých tvorí štandardnú a pomerne početnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov, pričom napriek špecifickej povahe takéhoto konania vyžadujúcej citlivý prístup orgánov verejnej moci ho v zásade nemožno považovať za právne zložité (m. m. IV. ÚS 155/2018).

Pokiaľ ide o hľadisko skutkovej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že s prihliadnutím na charakter konania zaisťujúceho nariadenie výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých z dôvodu nevyhnutnosti zistiť, či sa povinný podrobuje rozhodnutiu, o výkon ktorého ide, a či prípadne existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa povinný nemôže podrobovať rozhodnutiu, je takéto konanie v zásade skutkovo zložitejšie, keďže aj v dôsledku princípu materiálnej pravdy, ktorý sa uplatňuje v civilných mimosporových konaniach, sa kladú zvýšené nároky na vo veci konajúci všeobecný súd v kontexte jeho

povinnosti zisťovať skutočný stav veci, nielen skutkový, teda účastníkmi tvrdený (čl. 6 CMP).

22. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Zo zistení ústavného súdu s prihliadnutím na prehľad procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní nevyplýva, že by celková dĺžka napadnutého konania bola negatívne ovplyvnená správaním sťažovateľa. Rovnako ústavný súd nezistil, že by k predĺženiu napadnutého konania akokoľvek prispela povinná, resp. kolízny opatrovník.

23. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v doterajšom priebehu konania a zistil dlhé obdobia nečinnosti, ktoré vzhľadom na povahu a predmet posudzovaného konania nemožno akceptovať. Okresný súd bol absolútne nečinný v období od 7. januára 2016, keď mu bolo doručené vyjadrenie povinnej k výzve na rešpektovanie rozhodnutia okresného súdu o úprave styku, do 22. septembra 2017, keď nariadil výkon rozhodnutia, čo predstavuje obdobie viac ako 20 mesiacov, počas ktorých okresný súd vôbec nekonal bez toho, aby mu v tom bránila zákonná prekážka. Následne po vrátení veci z krajského súdu, ktorý uznesenie o nariadení výkonu rozhodnutia potvrdil, vydal okresný súd 29. marca 2018 uznesenie, ktorým uložil sťažovateľovi a povinnej povinnosť zúčastniť sa mediácie u mediátorky PhDr. Andrey Gábrišovej, no od 5. septembra 2018, keď bola súdu doručená záverečná správa z predmediačného poradenstva z 13. augusta 2018, bol opäť nečinný až do 8. novembra 2019 (t. j. 14 mesiacov, pozn.), keď okresný súd vydal uznesenie, ktorým odložil výkon rozhodnutia do právoplatného skončenia konania o rozvod manželstva a úpravu výkonu práv a povinností k maloletým deťom vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 19 P 89/2015.

24. V rámci právnych nástrojov, ktoré okresnému súdu poskytoval Občiansky súdny poriadok, resp. neskôr Civilný mimosporový poriadok, sa okresný súd obmedzil len na využitie výzvy povinnej na dobrovoľné plnenie rozhodnutia a nariadenie mediácie, ku ktorej realizácii napokon pre neschopnosť rodičov dohodnúť sa ani nedošlo. Uvedené

nástroje sa preto aj vzhľadom na dĺžku obdobia od podania návrhu na výkon rozhodnutia (25. november 2015) nejavili ako postačujúce na to, aby sa styk sťažovateľa s maloletými deťmi spravidelnil a zodpovedal rodičovskej dohode, na ktorej plnenie sa povinná dobrovoľne zaviazala. V záujme zachovania vzťahu maloletých detí k sťažovateľovi a jeho rozvoja je v tomto smere potrebné prisvedčiť sťažovateľovi, že okresný súd mohol zvážiť aj využitie ďalších opatrení, ktoré mal v zmysle platnej právnej úpravy k dispozícii. Právny poriadok ponúka v tomto zmysle opatrenia, ktoré majú napomôcť oprávnenému rodičovi dosiahnuť výkon práva styku, a to nielen cestou donútenia povinného rešpektovať súdne rozhodnutie, ale aj cestou psychologického poradenstva rodičom s cieľom zlepšiť ich vzájomnú komunikáciu, resp. rodičom a maloletým deťom s cieľom odstrániť odcudzenie, zlepšiť rodičovské zručnosti a pod. Na uvedený účel slúži inštitút neodkladného opatrenia upravený v § 4 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 207/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých. Ústavný súd uznáva, že voľba prostriedkov smerujúcich k výkonu rozhodnutia vo veci je na plnej úvahe všeobecného súdu, avšak súčasne poznamenáva, že v situácii, keď rodičia neplnili súdom schválenú dohodu v časti styku s maloletými deťmi, na ktorej plnenie sa dobrovoľne zaviazali, mohlo nariadenie neodkladného opatrenia zabrániť ochladnutiu vytvorených citových väzieb medzi maloletými a rodičom, ktorému dieťa nie je do osobnej starostlivosti zverené, a prispieť k promptnejšiemu prijatiu účinných opatrení.

25. Na základe vyhodnotenia uvedených kritérií (predmet konania a jeho význam pre sťažovateľa, neodôvodnená dlhodobá nečinnosť okresného súdu, ako aj neefektivita jeho úkonov) dospel ústavný súd k záveru, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní porušené bolo (bod 1 výroku nálezu).

26. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

27. Sťažovateľ sa vo svojej ústavnej sťažnosti tiež domáhal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vyslovil príkaz adresovaný okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

VI.

Primerané finančné zadost'učinenie

28. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

29. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadost'učinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

30. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal priznať finančné zadost'učinenie v sume 20 000 €, ktoré odôvodnil tým, že napadnuté konanie trvá extrémne dlho s ohľadom na to, že ide o konanie týkajúce sa maloletých detí. Napadnuté konanie otca vyčerpáva nielen po finančnej stránke, ale najmä po stránke osobnostnej a psychickej. Poukazuje na skutočnosť, že dĺžka konania ovplyvnila vzťah maloletých detí k nemu, pretože povinná mala väčšiu možnosť negatívne ovplyvňovať maloleté deti vo vzťahu k sťažovateľovi, čo potvrdili aj znalecké posudky.

31. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

32. Podľa zásad spravodlivosti a s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, berúc do úvahy predovšetkým neospravedliteľnú nečinnosť okresného súdu, ako aj povahu prejednávanej veci, ústavný súd považoval za odôvodnené sťažovateľovi priznať finančné zadosťučinenie v sume 1 500 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

VII.

Náhrada trov konania

33. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

34. Pri rozhodovaní o priznaní úhrady trov konania ústavný súd vychádzal z § 1 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), podľa ktorého výpočtovým základom pre účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka, ak odsek 4 neustanovuje inak. Táto podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za I. polrok 2018, keďže ide o úkony vykonané v roku 2019, predstavovala sumu 980 €. Náhradu trov konania priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby – prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2019 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky predstavuje sumu 163,33 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 9,80 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 173,13 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2019. Súčet vo výške 346,26 € bol navýšený o daň z pridanej hodnoty so sadzbou 20 % (vo výške 69,25 €), pretože sťažovateľ k svojej ústavnej sťažnosti pripojil osvedčenie jeho právnej zástupkyne o registrácii pre daň z pridanej hodnoty. Výsledná suma, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľovi ako náhradu trov právneho zastúpenia, preto predstavovala sumu 415,51 € (bod 4 výroku tohto nálezu)

35. Ústavný súd nepriznal úhradu za úkon právnej služby (stanovisko k vyjadreniu okresného súdu), pretože toto vyjadrenie neobsahovalo žiadne skutočnosti významné pre jeho rozhodnutie.

36. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP (bod 3 výroku tohto nálezu).

37. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. januára 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu